

Министерство образования Республики Беларусь
Белорусский государственный педагогический университет
имени Максима Танка

Институт повышения квалификации и переподготовки

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ ВЗРОСЛЫХ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПРИОРИТЕТЫ

*Сборник научных статей
Международной научно-практической
конференции,
посвященной 105-летию БГПУ
Минск, 22–23 ноября 2019 г.*

Минск
БГПУ
2019

УДК 37.018.46

ББК 74.4

Д68

Редакционная коллегия:

Шеститко И.В., Радыгина В.В., Клезович О.В., Кислякова Ю.Н.

Научный редактор:

Стрелкова И.Б., кандидат педагогических наук, доцент

Рецензенты:

Торхова А.В., доктор педагогических наук, профессор

Зеленко О.В., доктор педагогических наук, доцент

Д68

Дополнительное образование взрослых: международные тенденции и национальные приоритеты : сборник научных статей Международной научно-практической конференции, посвященной 105-летию БГПУ, Минск, 22–23 ноября 2019 г. / Белорус. гос. пед. ун-т имени Максима Танка ; редкол.: И. В. Шеститко [и др.] ; науч. ред. И. Б. Стрелкова. – Минск : БГПУ, 2019. – 300 с. ISBN 978-985-541-689-1.

В сборник включены статьи участников Международной научно-практической конференции «Дополнительное образование взрослых: международные тенденции и национальные приоритеты».

Издание представляет теоретический и практический интерес для широкого круга учёных и специалистов в области дополнительного профессионального образования взрослых, инклюзивного образования, проектной деятельности, наукометрии, информационных технологий; преподавателей, аспирантов, магистрантов и студентов, а также для всех, кто интересуется инновациями и основными тенденциями развития дополнительного образования взрослых в Республике Беларусь и за рубежом.

Авторы несут ответственность за достоверность представленной информации.

УДК 37.018.46

ББК 74.4

ISBN 978-985-541-689-1

© Оформление. БГПУ, 2019

tion. So small is the role of informed pedagogy (and so powerful is the effect of early language exposure) that, in effect, a motivated, linguistically gifted adult native-German speaker learning English under an exceptionally skilled teacher using the latest well-informed practices studying in the middle of London is unlikely to achieve the same fluency in English of an unmotivated, linguistically impoverished Japanese child in Tokyo who begins learning English in an immersion setting at an early age, assuming, of course, that both started learning English having never studied it before.

List of sources used:

1. Ortega, L. Second language acquisition : Routledge Handbook of Applied Linguistics / L. Ortega ; in J. Simpson [ed.]. – New York, NY : Routledge, 2011. – 137 p.
2. Abrahamsson, N. Age of onset and nativelikeness in a second language : listener perception versus linguistic scrutiny / N. Abrahamsson, K. Hyltenstam. – 2009. – Language Learning 59/2 : 249–306.3.
3. Siegel, J. Social context : the Handbook of Second Language Acquisition / J. Siegel, C. J. Doughty and, M. H. Long (eds.). – Malden, MA : Blackwell, 2003. – 213 p.

УДК 373.2.011.3-051:[37.018.46:39]

ЭТНАПЕДАГАГІЗАЦЫЯ СУЧАСНАЙ УСТАНОВЫ АДУКАЦЫІ

*Кахноўская Алена Вячаславаўна,
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі
Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка,
Мінск, Рэспубліка Беларусь
kohnovski@tut.by*

У артыкуле раскрываецца сутнасць аўтарскага падыходу да этнапедагагізацыі адукацыі, прадстаўлена аўтарскае бачанне зместу прасторы этнапедагагізацыі адукацыі (этнакультурнага выхавання).

Ключавыя словы: этнапедагагізацыя адукацыі, прастора этнапедагагізацыі.

ETHNOPEDAGOGIZATION OF MODERN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

*Elena Kohnovskaya,
Institute of advanced training and retraining
of the Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank,
Minsk, Republic of Belarus
kohnovski@tut.by*

The essence of the authors approach to ethno pedagogical education is revealed in the article, also there is presented author's point of view on environment of ethno pedagogical education (ethno cultural upbringing) in this article.

Key words: ethno pedagogization of education, ethno pedagogical environment.

Адным з актуальных кірункаў сучаснай адукацыі выступае яе этнапедагагізацыя. Тэрмін «этнапедагагізацыя» быў упершыню ўведзены ў педагагічную навуку заснавальнікам этнапедагагікі Г. Н. Волкавым. Этнапедагагізацыя – працэс рэалізацыі метадаў, форм, вопыту, ідэй, традыцый народнай педагогікі ў фарміраванні этнакультурнай асобы шляхам іх інтэграцыі ў асяроддзе выхавання або этнапедагагічную прастору. Сутнасць заключаецца ў вывучэнні, асваенні і выкарыстанні этнакультурнай спадчыны народаў і краін у адукацыйным працэсе. Асабліва ўвага надаецца цэласнасці і сістэмнасці гэтага працэсу. Сітуацыя двухмоўя, што існуе ў нашай краіне, арыентуе на стварэнне балансу ва ўстанове адукацыі паміж сваёй этнічнай культурай і культурамі іншых этнасаў.

Этнапедагагізацыя адукацыі мае непасрэдную сувязь з мадэляваннем прасторы этнакультурнага выхавання ва ўстанове адукацыі. У нашым даследаванні этнапедагагізацыя адукацыі грунтуецца на выкарыстанні здабыткаў этнічнай культуры беларусаў, этнічнай педагогікі ў адукацыйным працэсе ўстановы адукацыі, узбагачэнні развіццёвага асяроддзя зместам этнічнай культуры.

Тэарэтычнае асэнсаванне навуковых даследаванняў і іх параўнальны аналіз на аснове культуралагічнага падыходу дазволілі нам выявіць сутнасць *этнапедагагізацыі адукацыі ў кантэксце прасторы этнакультурнага выхавання* як цэласнага, сістэмна арганізаванага, этнакультурна ўзбагачанага асяроддзя, арыентаванага на базавыя ўніверсаліі этнічнай культуры.

Базавыя ўніверсаліі вызначаныя намі з апорай на працы прафесара В. У. Пазнякова [3]: суб'ектныя (асоба, сацыяльная група, этнас, народ); праксеалагічныя (рэпрадуктыўныя, рэпрадуктыўна-прадуктыўныя, прадуктыўна-творчыя віды дзейнасці); аксіялагічныя (каштоўнасныя адносіны, ідэалы, нормы, ацэнкі, арыентацыі); семіятычныя (знак, сімвал, тэкст, кантэкст, культурныя камунікацыі); прадметныя (прадметнае асяроддзе этнічнай культуры); архетыпова-міфалагічныя (архетыпы, міфы, казкі, паданні, легенды); трансляцый і ўзнаўлення этнакультурнага вопыту (традыцыі, абрады, святы; музеі).

Змест прасторы этнакультурнага выхавання ўводзіць асобу ў свет этнічнай культуры праз сістэму ўзаемадзеяння яе базавых універсалій:

суб'ектных (развіццё самастойнасці, камунікатыўнасці, добразычлівасці асобы, пачуцця асабістай годнасці; узбагачэнне вопытам творчай, пошукавай дзейнасці; актуалізацыя набытых раней ведаў і ўяўленняў пры вырашэнні новых задач этнакультурнага зместу);

праксеалагічных (стварэнне ўмоў для актыўнасці асобы падчас культуратворчай дзейнасці, фарміраванне ўнутранай патрэбы і інтарэсу);

аксіялагічных (фарміраванне адносін, заснаваных на традыцыйных нормах, паміж суб'ектамі прасторы; асобасныя арыентацыі паміж суб'ектамі прасторы

(добразычлівасць, ветлівасць, спагада, гасціннасць); каштоўнасныя адносіны да матэрыяльных і духоўных складнікаў этнічнай культуры);

семіятычных (далучэнне асобы да беларускай мовы; азнаямленне з геаграфічнымі аб'ектамі (населеныя пункты, рэкі, азёры, замкі, палацы, крэпасці); сімвалічнымі элементамі нацыянальнай культуры (геаметрычны і раслінны арнамент, колеравая палітра); сімваламі, якія выражаюць ідэю дзяржаўнай незалежнасці, сімволікай малой радзімы, краіны ў цэлым);

прадметных (азнаямленне з прадметамі, што раскрываюць асаблівасці культурнага побыту канкрэтнага рэгіёна; прадметамі свету міфаў, казак; прадметамі дзіцячай субкультуры (народныя гульні і цацкі));

архетыпова-міфалагічных (далучэнне да фальклорных твораў розных жанраў: забаўлянак, заклічак, лічылак, загадак, казак, легендаў, паданняў, міфаў; міфалагічных вобразаў этнічнай культуры);

універсальнай трансляцыі і ўзнаўлення этнакультурнага вопыту (уклучэнне суб'ектаў прасторы ў арганізацыю і правядзенне народных свят на аснове гадавога кола; станаўленне сямейных традыцый як умовы пераемнасці этнакультурнага вопыту) .

Усе апісанія ўніверсальні з'яўляюцца ўзаемазвязанымі і арыентуюць дзяцей і дарослых на этнакультурна насычанае ўзаемадзеянне [2].

Этнапедагагізацыя адукацыі можа быць забяспечана пры пэўных умовах. Адною з найбольш значымых умоў выступае этнакультурная падрыхтоўка педагагічных работнікаў да рэалізацыі працэсу этнакультурнага выхавання. Гаворка ідзе непасрэдна пра этнакультурную кампетэнтнасць педагога. Этнакультурная кампетэнтнасць разглядаецца як інтэгральная якасць асобы, што выражаецца ў сукупнасці ўяўленняў, ведаў пра родны край, а таксама пра іншыя этнічныя культуры, іх месца ў айчыннай і сусветнай культуры, вопыце авалодання этнакультурнымі каштоўнасцямі, здольнасці да дыялогу культур, іх супастаўлення, што праяўляецца ў ведах, уменнях, навыках, мадэлях паводзін у монаэтнічным і шматэтнічным асяроддзі [1].

Этнакультурная кампетэнтнасць грунтуецца на індывідуальнай траекторыі этнакультурнага развіцця педагога, якая можа ўключаць тры асноўныя напрамкі: матывацыйна-асобасная гатоўнасць, зместавыя веды і працэсуальныя ўменні [3].

Матывацыйна-асобасная гатоўнасць педагога да рэалізацыі працэсу этнакультурнага выхавання вызначаецца наступнымі паказчыкамі:

– пазітыўныя адносіны да этнічнай культуры беларусаў (паважліва ставіцца да этнічнай культуры, прытрымліваецца яе норм і традыцый);

– усведамленне значнасці этнічнай культуры для сістэмы адукацыі (разумее важнасць і неабходнасць выкарыстання этнакультурных каштоўнасцей як базіса для выхавання падростаючага пакалення);

– гатоўнасць да ўкаранення этнапедагагічнага кампанента (арыентаваны на ўкараненне этнічнай культуры ў змест адукацыйнага працэсу ўстанова адукацыі).

Наяўнасць зместавых ведаў педагагічных работнікаў, арыентаваных на этнакультурнае выхаванне, абумоўлена ведамі пра:

– этнічную культуру беларусаў, спецыфіку этнічнай культуры пэўнага рэгіёна, традыцыі і звычаі;

– сутнасць этнакультурнага выхавання (існуючыя канцэпцыі і падыходы па далучэнні выхаванцаў да этнакультурнай спадчыны);

– асаблівасці рэалізацыі працэсу этнакультурнага ва ўстанове адукацыі (формы, метады і сродкі інтэграцыі ў прастору этнакультурнага выхавання).

Асноўныя працэсуальныя ўменні педагогаў да арганізацыі і рэалізацыі працэсу этнакультурнага выхавання вызначаюцца:

– дыферэнцыяцыйнай зместу педагагічнага ўзаемадзеяння ў залежнасці ад базавых універсальных этнічнай культуры;

– праектаваннем адукацыйнага працэсу на аснове інтэграцыі зместу этнічнай культуры беларусаў з улікам перспектывы адукацыйнай работы;

– адборам і распрацоўкай дыдактычных матэрыялаў, неабходных для рэалізацыі працэсу этнакультурнага выхавання з улікам рэгіянальнага кампанента;

– узаемадзеяннем з сям’ёй па выкарыстанні традыцыйных форм культуры і сямейных традыцый у выхаванні дзіцяці;

– правядзеннем педагагічнай дыягностыкі вынікаў працэсу этнакультурнага выхавання.

Такім чынам, этнапедагагізацыя адукацыі дазваляе: выхаванцам набыць цэласнае ўяўленне пра свет этнічнай культуры, выпрацаваць каштоўнасныя адносіны да яе, сфарміраваць этнічную ідэнтычнасць; суб’ектам прастору этнакультурнага выхавання структураваць уяўленні пра этнічную культуру беларусаў і іншых этнасаў; ва ўзаемадзеянні з сацыякультурным акружэннем пашырыць магчымасці выкарыстання зместу этнічнай культуры. Важна забяспечыць баланс паміж сваёй этнічнай культурай і культурамі іншых народаў, жаданнем педагоў да рэалізацыі этнакультурнага выхавання ў манаэтнічным і шматэтнічным асяроддзі.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Афанасьева, А. Б. Этнокультурное образование: сущность, структура содержания, проблемы совершенствования / А. Б. Афанасьева // Проблемы педагогики и психологии. – 2009. – № 3. – С. 189–195.

2. Кахноўская, А. В. Мадэляванне прасторы этнакультурнага выхавання дзяцей ва ўмовах установаў дашкольнай адукацыі : аўтарэф. дыс. ... канд. пед. навук : 13.00.01 / А. В. Кахноўская ; Нац. ін-т адукацыі. – Мінск, 2019. – 28 с.

3. Позняков, В. В. Конструирование воспитательного пространства / В. В. Позняков // Проблемы выхавання. – 2006. – № 5. – С. 4–8.

4. Орлова, А. П. Этнопедагогика: теория нравственного воспитания : учеб. пособие / А. П. Орлова. – Витебск : Витеб. гос. ун-т, 2001. – 186 с.

УДК 378.046.4

ДИФФЕРЕНЦИРОВАННАЯ ПРОГРАММА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ КУРСОВ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

*Кекіш Наталія Анатольевна,
Белорусский государственный университет транспорта,
Гомель, Республика Беларусь
natalia.kekish@gmail.com*

В данной статье представлен вариант организации курса повышения квалификации преподавателей для дистанционной формы обучения в высшей школе, отличающийся дифференциацией подготовки участников на основе выделенных ролей. Такой подход позволяет осуществить качественную подготовку за минимальное время.

Ключевые слова: дистанционное обучение, повышение квалификации, дифференциация, компетенции, учебные материалы.

DIFFERENTIATED TEACHER TRAINING PROGRAM FOR THE DEVELOPMENT OF DISTANCE LEARNING COURSES

*Nataliya Kekish,
Belarusian State University of Transport,
Gomel, Republic of Belarus
natalia.kekish@gmail.com*

This article presents the option of organizing advanced training course for educators for distance learning in higher education, which stands out by differentiating the training on the basis of distinguished roles. This approach allows to deliver a high-quality training in minimal time.

Key words: distance learning, advanced training, differentiation, competencies, educational material.

Внедрение дистанционной формы обучения в программы подготовки специалистов на I и II ступенях обучения в высшей школе предъявляет новые требования к квалификации профессорско-преподавательского состава, реализующего эти программы. К сожалению, в данный момент можно с уверенностью сказать, что учреждения высшего образования оказались не готовы к быстрому